

04.08.2026 r.

GOPS.070.179.2026.MD

Rada Gminy Raciążek

Wpł. dn. 05.08.2026.....

L.dz. 164/2026.....

Skierowano do

Pan Grzegorz Sobczak

Radny Rady Gminy w Raciążku

Odpowiadając na interpelację dotyczącą przystąpienia Gminy Raciążek do Resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wychnieniowa” na rok 2027 informujemy, że Program „Opieka wychnieniowa” na rok 2027 przechodzi kluczowy proces zmian systemowych, mających na celu przekształcenie go z rocznego konkursu w stabilny mechanizm wsparcia. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej opracowuje aktualne założenia programu na 2027 rok w oparciu o nowe rekomendacje ekspertów i organizacji pozarządowych. Główne reformy mają na celu odejście od corocznej niepewności na rzecz wieloletniego planowania oraz lepszego dopasowania pomocy do realnych kryzysów w rodzinach.

Opierając się na stałym harmonogramie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z poprzednich edycji ramy czasowe dla naboru na edycję 2027 będą wyglądać następująco:

Kluczowe terminy dla gmin (na edycję 2027)

Ogłoszenie programu przez Ministra:

- około 10 października 2026 r. – resort opublikuje warunki i otworzy system elektroniczny.

Termin składania wniosków przez gminy:

- od 10 października do około 3 listopada 2026 r. weryfikacja przez Wojewodę:

- do 26 listopada 2026 r. Wojewoda Kujawsko-Pomorski prześle listę rekomendowaną do Ministerstwa.

Zatwierdzenie list przez Ministra:

w ciągu 30 dni od otrzymania list od wszystkich wojewodów (zwykle koniec grudnia 2026 lub styczeń 2027)

Gminy mają prawną możliwość, ale nie ustawowy obowiązek przystąpienia do programu „Opieka wytchnieniowa” Oznacza to, że samorząd może zrezygnować z realizacji programu w danym roku.

Główne powody, dla których Gmina Raciążek lub inne samorządy nie realizują tego wsparcia, to:

1. Problemy kadrowe:
 - brak chętnych opiekunów – praca ta wymaga odpowiednich kwalifikacji, jest odpowiedzialna, a stawki godzinowe oferowane w programie bywają mało atrakcyjne rynkowo.
 - obciążenie urzędników – mniejsze ośrodki pomocy społecznej (GOPS) mają ograniczone zasoby ludzkie do obsługi administracyjnej i rozliczania wniosków.
2. Kwestie finansowe i płynność budżetowa:
 - zasada refundacji – gmina musi najpierw zapłacić opiekunom z własnych środków, a dopiero potem otrzymać zwrot z Funduszu Solidarnościowego.
 - koszty obsługi – dotacja pokrywa koszty obsługi programu tylko do określonego procentu (zwykle 2-3%). Jeśli realne koszty administracyjne są wyższe, gmina musi dopłacić z własnych środków finansowych.
3. Brak zgłoszeń w rozeznaniu potrzeb – jeśli podczas wcześniejszego badania środowiska do GOPS nie wpłyną deklaracje od mieszkańców, gmina uznaje, że nie ma zapotrzebowania i nie składa wniosku do Wojewody.
4. Późny start programu – procedury podpisywania umów między Ministerstwem, Wojewodą a Gminą potrafią przeciągnąć się do wiosny. Gminy obawiają się ryzyka związanego z krótkim czasem na realizację i rozliczenie dotacji.
Jeżeli gmina nie realizuje programu mieszkańcy nie zostają całkowicie bez wyjścia. Mogą podjąć następujące kroki - złożyć

wniosek przez NGO – Ministerstwo równolegle uruchamia program dla organizacji pozarządowych. Można znaleźć fundację lub stowarzyszenie działające w powiecie aleksandrowskim, które realizuje opiekę wytchnieniową na tym terenie.

Diagnoza potrzeb to oficjalne badanie rynku, które Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) przeprowadza przed zamiarem złożenia wniosku o dotację do Wojewody. Jej celem jest ustalenie, ile rodzin w Gminie Raciążek potrzebuje opieki wytchnieniowej, w jakiej formie (dzienna czy całodobowa) oraz na ile godzin.

Zgłoszenie się do diagnozy jest najważniejszym krokiem dla mieszkańca – jeśli GOPS nie zbierze odpowiedniej liczby zgłoszeń, uznaje, że w gminie nie ma zapotrzebowania i nie występuje o rządowe pieniądze.

GOPS uruchamia to badanie zazwyczaj w sierpniu, wrześniu lub na początku października, tuż przed ogłoszeniem ministerialnego naboru.

Forma zgłoszenia najczęściej polega na wypełnieniu krótkiej "Karty zgłoszenia zapotrzebowania" oraz na aktywnym docieraniu GOPS – pracownicy socjalni doskonale wiedzą, które rodziny w gminie mają orzeczenia o niepełnosprawności. Zamiast czekać na wnioski, GOPS może sam wychodzić z inicjatywą i proponować pomoc podczas rutynowych wywiadów środowiskowych.

Są sytuacje, w której opiekun najpierw zgłasza się do programu, a po krótkim czasie rezygnuje i jest to w praktyce GOPS częste. Wynika to zazwyczaj z obciążenia psychicznego, barier emocjonalnych oraz trudności organizacyjnych z jakimi mierzą się rodziny.

Główne powody, dla których opiekunowie „raz chcą, a za chwilę rezygnują” z opieki wytchnieniowej:

- bariera psychologiczna i poczucie winy
- trudne zachowania podopiecznego

Decyzja o przystąpieniu do programu na rok 2027 należy wyłącznie do autonomicznej władzy samorządowej Gminy Raciążek. Ani Ministerstwo, ani Wojewoda nie mogą narzucić gminie realizacji tego zadania..

Wójt przy konsultacji z Kierownikiem GOPS, podejmie decyzję w odpowiednim czasie, czyli przed listopadowym terminem składania wniosków. Wójt i Kierownik GOPS przeanalizują następujące tematy:

- sprawdzą, ile oficjalnych pism złożyli mieszkańcy; jeśli zgłoszeń będzie mało, uznają, że program nie jest priorytetem.
- oceniają, czy GOPS ma pracowników do obsługi wniosków oraz czy na lokalnym rynku są dostępni wykwalifikowani opiekunowie chętni do pracy za ministerialne stawki.
- sprawdzą, czy gmina posiada wolne środki finansowe na zapewnienie płynności (wypłatę wynagrodzeń opiekunom zanim przyjdzie zwrot-refundacja z Funduszu Solidarnościowego).

Argument o „małej liczbie osób zainteresowanych” to najczęstszy powód, dla którego mniejsze samorządy rezygnują z aplikowania o środki. Wynika to z faktu, że jeśli w poprzednich latach do GOPS wpłynęły zaledwie 1-2 zapytania, wójt i kierownik uznali, że koszty organizacyjne przewyższają realne korzyści dla społeczności.

W małych społecznościach, takich jak gminy wiejskie, wciąż silne jest przekonanie wśród mieszkańców, że rodzina powinna radzić sobie sama. Wpuszczenie obcej osoby do domu bywa postrzegane jako słabość lub "przyznanie się do porażki".

Występuje również brak zaufania, opiekunowie boją się zostawić niesamodzielne dziecko lub schorowanego seniora z kimś, kogo nie znają i uważają, że może nie mieć odpowiedniego podejścia. Opieka wytchnieniowa nie funkcjonuje automatycznie w całym kraju. Choć program ma zasięg ogólnopolski, jego realna dostępność na poziomie lokalnym jest mocno ograniczona. Wszystko zależy od decyzji konkretnego samorządu lub aktywności lokalnych organizacji pozarządowych.

Program działa sprawnie i stabilnie w dużych miastach, które posiadają własne placówki całodobowe i zabezpieczone budżety.

W gminach wiejskich program jest rzadkością lub pojawia się na zaledwie kilka miesięcy w roku. Na terenie powiatu aleksandrowskiego z Programu „Opieka wytchnieniowa” korzystają trzy ośrodki pomocy.

Z up. Wójta Gminy Raciążek

Małgorzata Dąbrowska
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej

